

strona dla
nauczyciela

praca
w grupie

Wartości i cele, czyli co jest dla Ciebie ważne?

Cel:

Specjaliści nie mają wątpliwości - idealna szkoła pomaga uczniom określić cel i uczy jak do niego dążyć. Co jest celem? A co wartościami? Dlaczego warto do celu dążyć zgodnie z wartościami? Porozmawiajmy z uczniami o tym, co jest dla nich ważne. Niech wyjdą ze skorupy, niech odważą się mówić o sobie.

Zacznijmy od eksperymentu.

Zapytaj uczniów o to, co jest dla nich ważne w życiu.

Im starsi, tym częściej usłyszysz jedno z pięciu: pieniądze, sława, bóg, honor, ojczyzna. To dobrze. To ćwiczenie jest po to, by pokazać im, że żadne z wymienionych wartości nie jest.

Wartości a cele

Wartość i cel to nie to samo. „Wartości to najgłębsze pragnienia naszego serca dotyczące sposobu naszych interakcji ze światem, z innymi ludźmi i z samym sobą. To ich chcemy bronić w życiu, to zgodnie z nimi chcemy postępować, to one pokazują, jakimi chcemy być osobami oraz jakie mocne strony i cechy chcemy w sobie rozwinąć” (definicja za Russ Harris*) Dlatego bogactwo nie jest wartością, jest celem. Chcesz być bogaty - świetnie, ale to nie określa jak chcesz osiągnąć to bogactwo, jak chcesz żyć.

Celem może być zrzucenie kilku kilogramów, wartością - zdrowe życie. Cel to coś, co mną kieruje przez chwilę, osiągnę cel i już myślę o kolejnym. Wartości zostają z nami przez całe życie. Dlatego jak zdrowe życie jest dla Ciebie ważne, to dbasz o siebie cały czas, nie pijesz, nie palisz, zdrowo się ożywasz, uprawiasz sport.

Chcesz wyjść za mąż lub się ożenić - to cel. Wartości to rodzina, wierność, troskliwość. Bez wartości małżeństwo nie będzie wiele znaczyło.

Chcesz być szczęśliwy - to cel. Co sprawia, że jesteś szczęśliwy? Kochająca rodzina, przyjaciele, troszczenie się o innych? To są wartości.

strona dla
nauczyciela

A Bóg? Biblia jest zbiorem wartości, wielkim worem, z którego można wybierać do woli. Inne wartości wybierali mnisi Świętej Inkwizycji, którzy nawracali mieczem niewiernych, inne – siostra Chmielewska, która pomaga biednym i bezdomnym. Uczeń mówi, że jest religijny – świetnie, ale co dla niego oznacza Bóg? Miłość? Wybaczenie? Cierpliwość? Posłuszeństwo? Starotestamentową sprawiedliwość?

A ojczyzna? Jak należy żyć, by być patriotą? Płacić podatki? Jeździć bezpiecznie po drogach? Nie puszczać głośno muzyki podczas ciszy nocnej? Co znaczy bycie patriotą podczas wojny, a podczas pokoju? Czy lepiej zginąć za ojczyznę, czy budować spokojny, sprawiedliwy kraj? Jakie wartości opisują patriotę? Tolerancja? Sprawiedliwość? Uczciwość?

Niech uczniowie podyskutują. (Ćwiczenie **Jak dyskutować** wam pomoże)

Rozdaj uczniom listę wartości, niech je na spokojnie przeczytają. Zapytaj, czy rozumieją co oznaczają wszystkie wartości. Czym jest tolerancja? A czym harmonia? A altruizm? Co to znaczy „bezinteresowna gotowość do poświęceń dla innych”? etc.

Zapytaj uczniów, ile wartości można mieć. Można mieć wiele, ale czy da się zgodnie z nimi wszystkimi żyć? Podkreśl, że wartości to nie punkty na teście. Więcej nie znaczy lepiej, przeciwnie. Niech uczniowie wybiorą z listy wartości pięć najważniejszych dla siebie.

Niech ponumerują je od 1 do 5, od najważniejszej do najmniej ważnej.

Porozmawiajcie:

Czy trudno było im wybrać najważniejsze dla nich wartości? Czy coś ich zaskoczyło? Czy, znając swoją hierarchię wartości, łatwiej będzie ci podejmować decyzje? Czy pamiętają jakąś sytuację, gdy musieli wybrać między wartościami? Czy byli zadowoleni z wyboru? Dlaczego warto wybierać zgodnie z tym, w co wierzą? Jaką cenę trzeba czasem zapłacić za swoje wartości? Czy warto zapłacić za nie każdą cenę?

strona dla
nauczyciela

Podkreśl, że wartości to sprawa indywidualna. Nikt nie może nam ich narzucać. Dla jednych najważniejsza będzie niezależność, dla innych – bezpieczeństwo. Spokój lub sukces. Harmonia lub perfekcjonizm. Sprawiedliwość lub przygoda. Ryzyko. Życzliwość. Miłość. Przyjaźń. Im szybciej młody człowiek odkryje, co jest dla niego ważne i że o rzeczy ważne należy – i warto! – walczyć, tym mniej rozczarowań go spotka w dorosłym życiu.

Wartości są jak kompas, który zawsze pokazuje, gdzie jest północ, nawet jak ty przed samym sobą udajesz, że północy nie ma. Twój kompas odzywa się, gdy zbaczasz z drogi i robisz coś wbrew sobie. Czujesz to – to jest to ściskanie w brzuchu, nerwowy sen, irytacja, przygnębienie, które nie pozwala czasem zwlec się z łóżka. Depresja. Próby samobójcze. Nie warto nie słuchać własnego kompasu.

Inni wciąż nam mówią co jest wartością, ale to tylko znaczy, że nie zrobili tego ćwiczenia. Nie wiedzą, czym są wartości. Niech zajmą się swoimi wartościami. Moje wartości to moja sprawa.

* Russ Haris – brytyjski lekarz, autor wielu książek. Jako lekarz nie było zadowolony z tego, że medycyna nie łączy stanu zdrowia fizycznego z psychicznym, dlatego został także psychoterapeutą. Szukając najlepszej metody pracy zdecydował się na Terapię Akceptacji i Zaangażowania.

Po angielsku Acceptance and Commitment Therapy używa skrótu ACT od:

A **Accept** – Zaakceptuj. **C** **Choose** – Wybierz. **T** **Take action** – Działaj!

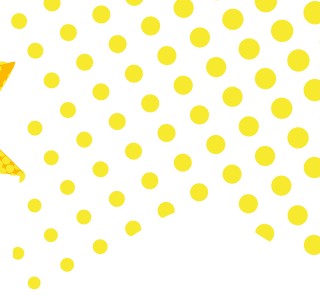
Zaakceptuj – Poznaj swoje myśli, spójrz na nie z dystansu i pogódź się z tym, że czujesz, co czujesz.

Wybierz - Wybierz wartości, które są dla Ciebie ważne.

Działaj! - Działaj zgodnie z tymi wartościami, jakie wyznajesz.

strona dla
ucznia

Wartości i cele, czyli co jest dla ciebie ważne?

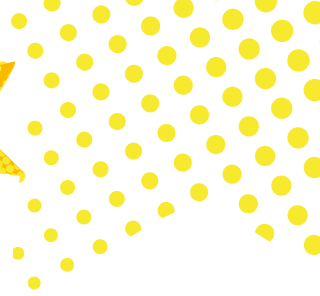
„Wartości to najgłębsze pragnienia naszego serca dotyczące sposobu naszych interakcji ze światem, z innymi ludźmi i z samym sobą. To ich chcemy bronić w życiu, to zgodnie z nimi chcemy postępować, to one pokazują, jakimi chcemy być osobami oraz jakie mocne strony i cechy chcemy w sobie rozwinąć”

1. Myśląc o tym zdaniu, wybierz z poniższej listy pięć najważniejszych dla ciebie wartości.

Miłość	Niezależność	Rozwój
Akceptacja	Ambicja	Wykształcenie
Zaufanie	Wolność	Uznanie
Rodzina	Zdrowe życie	Dbanie o siebie
Duchowość	Mądrość	Kreatywność
Bezpieczeństwo	Tradycja	Wierność
Zdrowie	Przygoda	Wyobraźnia
Piękno	Wygoda	Marzenia
Intymność	Dobra zabawa	Autentyczność
Uczciwość	Humor	Bezpieczeństwo
Spokój	Energia	Komfort
Szczerść	Autorytet	Odwaga
Wdzięczność	Satysfakcja	Spokój
Życie w zgodzie ze sobą	Życzliwość	Partnerstwo
Wsparcie	Radość	Pewność
Wrażliwość	Szczęście	Sprawiedliwość
Władza	Osiągnięcia	Lojalność
Prawda	Tolerancja	Altruizm
Balans	Solidność	Duma
Harmonia	Dostatek	Uczciwość
Intuicja	Sukces	Przygoda
Motywacja	Perfekcjonizm	Ryzyko

strona dla
ucznia

Pasja
Ład i porządek
dyscyplina
Optymizm
Oryginalność
Szacunek innych
Hierarchia
Cierpliwość
Współpraca

Kompromis
Godność
Zaufanie
Skromność
Obiektywizm
Szacunek do siebie
Szczęście
Perfekcjonizm
Sens, celowość działania

Wyzwania
Przyjaźń
Satysfakcja
Rzetelność
Wspólnota
Sukces
Ciężka praca
Spontaniczność
Równość

2. Uporządkuj wybrane wartości od najważniejszej dla siebie, po najmniej ważną.

- 1 .....
- 2 .....
- 3 .....
- 4 .....
- 5 .....